Syrisk-ortodoxa kyrkan i Tensta och Linköping

SOM ATT KOMMA HEM

Varma vinterkläder. Krångliga brev på myndighetsvenska. Själavårdande samtal. Med små och stora insatser servar den syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige sina nyanlända bröder och systrar. Och det gör den med sina egna kulturella referenser, på sitt eget språk. Ett språk och koder som flyktingarna förstår.

SYRISK ORTODOXA KYRKANS PATRIARKATETS STÄLLFÖRETRÄDARSKAP I SVERIGE
Medlemmar: 20 965
Församlingar: 25
Bildades: 1974

S:T MARIA SYRISK-ORTODOXA KYRKA I TENSTA
Medlemmar: 1 500
Bildades: 1989
Verksamhet för asylsökande och nyanlända: Språkundervisning, juridiskt stöd, söndagsskola för barnen. Klädinsamlingar till asylboenden i Stockholmsområdet.

S:T MARKUS SYRISK-ORTODOXA KYRKA I LINKÖPING
Medlemmar: ca 600
Bildades: 2003
Verksamhet för asylsökande och nyanlända: Samtalsstöd, tolkningshjälp vid myndighetsärenden. Hembesök hos de nyanlända.

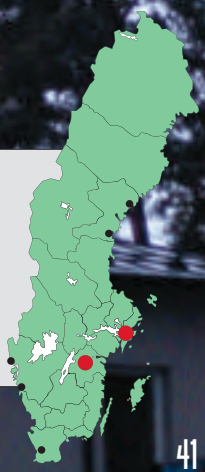

MELLAN TENSTA OCH RINKEBY, ett stenkast från den bullrande motorvägen E18, ligger ett grått, rektangulärt tvåvåningshus. Det är en anonym byggnad, men när man kommer närmare sticker en detalj ut. Eller bokstavligt talat sticker upp. Huset har nämligen en skorsten i tegel – med gyllene kupol!

Det är nu tolv år sedan Tenstas gamla centralkök såldes till den syrisk-ortodoxa församlingen. De stora grytorna revs ut och in flyttade kyrkbänkar, kristallkronor och altare. Som pricken över i sattes en guldfärgad kupol, typisk för den syrisk-ortodoxa kyrkan, på centralkökets gamla skorsten.

2013 invigdes S:ta Maria syrisk-ortodoxa kyrka som förutom ett stort kyrkorum också rymmer en gigantisk festlokal. Församlingen räknar runt 1 500 medlemmar varav 500 besöker liturgin varje söndag.

I KYRKAN FINNS EN anställd person. Han har vitt vältrimmat skägg, fader Nematallah Dabbagh. Men här säger de flesta bara ”abouna”.

– Jag är född i Mosul, Irak, säger Nematallah. Jag kom hit 1993.

Då – som nu – var det krig och uppror i Irak. 1990 ockuperade Saddam Hussein grannlandet Kuwait men drevs snabbt tillbaka. Efter ockupationen blev det revolter i norra och södra delarna av landet och flera år av stränga sanktioner mot Irak. Över en och en halv miljon irakier flydde under 1990-talet. Ungefär 30 000 av dem kom till Sverige.

Sedan några år tillbaka är det åter krig i Irak. 2014 hamnade prästens gamla hemstad i strålkastarljuset då den så kallade Islamiska Staten, Daesh, ockuperade Mosul – terrororganisationen som sedan dess regerat i staden med sällan skådad brutalitet.

”För flyktingarna betyder det trygghet att vi finns här. Som ett barn som behöver sin pappa!”

– Varje år hittar syrisk-ortodoxa till Sverige, säger Nematallah, det är ett pågående flöde. Men efter 2014 har det bara blivit fler och fler. Särskilt under förra året, då kom det nya familjer varje vecka.

Man skulle kunna tro att de nyanlända skulle bli en smula förvånade när de inser att det finns ett stort och välutvecklat syrisk-ortodoxt kyrkoliv på denna nordliga breddgrad. Men så är det inte alls, förklarar Abdul Ahad Shabo som sitter i församlingsstyrelsen.

– Nej, de vet redan allt om oss. De har pratat med sina släktingar här så de vet vad de kommer till.

SAMFUNDET ÄR RELATIVT LITET globalt sett. Men i Sverige är det stort och många syrisk-ortodoxa flyktingar har en släkting här. Därför blir inte Sverige, med över tjugo syrisk-ortodoxa kyrkor, en främmande plats – det blir som att komma till ett andra hem. Fader Nematallah förklarar:

– För flyktingarna betyder det trygghet att vi finns här, säger Nematallah. Som ett barn som behöver sin pappa!

Församlingen erbjuder språkundervisning och samhällsorientering för nyanlända. En gång i månaden svarar frivilliga jurister och politiker på frågor som rör svenska lagar och hur man

Fader Nematallah Dabbagh är präst i S:t Maria syrisk-ortodoxa kyrka i Tensta.

Nematallah tillsammans med styrelseledamöterna Abdul ahad Shabo (mitten) och Ibrahim Lahdo.

Josef Togan är präst i S:t Markus syrisk-ortodoxa kyrka i Linköping.

En staty av Jungfru Maria S:ta Maria-kyrkan i Tensta.

Ikoner i S:ta Maria-kyrkan i Tensta.

Och det är många som vill ha enskilda samtal med honom. Varje vecka håller Josef i flera timslånga samtal. De trauman som människor gått igenom före och under flykten kan ibland vara anledningen till att de söker upp Josef. Ibland vill personen ha förlåtelse för något den utsatt andra människor för.

– Jag lånar ut mina, ögon och öron till Jesus och sedan är det han som förlåter, säger Josef.

Bland de nya församlingsmedlemmarna är det många som vill få sina hem välsignade. Det är viktigt i den syrisk-ortodoxa traditionen.

– Jag hälsar dem välkomna och vi ber tillsammans i deras hem. Barnen bjuder vi alltid in till våra barn- och ungdomsaktiviteter så att de snabbt får träffa andra, säger han.

"Jag lånar ut mina, ögon och öron till Jesus och sedan är det han som förlåter."

hittar rätt i den svenska byråkratin. De hjälper också till med asylansökningar, kontakt med arbetsförmedlingen, att fylla i krångliga blanketter – för att nämna några exempel.

– Under det senaste året har församlingen också samlat in kläder till nyanlända, berättar Abdul Ahad. Vi har fått ihop över femton fulla skåpbilar.

20 MIL SÖDER OM S:ta Maria ligger en annan syrisk-ortodox församling, S:t Markus i Linköping. Här arbetar Josef Togan, den första ortodoxa prästen som är född och uppvuxen i Sverige. Hans föräldrar flyttade hit från sydöstra Turkiet i slutet av 70-talet. Förutom att Josef är präst så är han utbildad samtalsterapeut. Alla som har ett behov av att prata är välkomna.

FÖRSAMLINGEN UTGÖR ett stort nätverk som kan ge hjälp åt andra medlemmar. Josef har för ambition att göra ett hembesök hos alla familjer i församlingen varje år. Det är ett bra tillfälle att få bättre kontakt och erbjuda samtalsstöd. Josef vill att barnen ska vara hemma när han kommer.

– De ska veta att de kan komma till mig om de har något på hjärtat, säger han.

De nyanlända får också kontakt med medlemmar som själva tidigare varit i den situation de befinner sig i nu.

– De möter människor som har kommit in i samhället, har studerat, är företagsamma och har lyckats med sitt arbete. Att de nyanlända får se det tror jag är bra och motiverande, säger Josef.

Det händer ofta att Josef hjälper till och tolkar i situationer där någon i hans församling behöver hjälp, till exempel i kontakten med Migrationsverket. Josef berättar om en man som har fått nio avslag på sin asylansökan.

– Vi pratar eller hörs minst en gång om dagen.

Somliga dagar när han är extra orolig och uppgiven kan det bli väldigt många samtal, berättar Josef.

Ibland kan människor ha gått länge och burit på bekymmer innan de kommer till Josef.

– Som nyvigd präst träffade jag en kvinna som hade väntat i tjugotre år på att kasta bördan som tyngt hennes hjärta. Jag tror att det var Guds försyn att vi möttes. Jag stod och väntade på en ung man som bokat tid för att bikta sig. Mannen dök inte upp, i stället kom hon från ingenstans. Jag märkte att hon kanske behövde samtala. Så kom hon in och efter en kvart ungefär så berättade hon. Man ser en stor skillnad före och efter ett sådant här samtal. Det är en stor glädje och nåd att få vara med om det, även om det är jättejobbigt för den som behöver hjälp, säger Josef.

"Som nyvigd präst träffade jag en kvinna som hade väntat i tjugotre år på att kasta bördan som tyngt hennes hjärta. Jag tror att det var Guds försyn att vi möttes."

HAN SER ATT MÄNNISKORS behov av att prata är stort men det behövs ett stort förtroende för att ta steget. Att Josef behärskar flera språk hjälpte honom i samtalet med kvinnan.

– Om jag bara hade pratat svenska så hade det varit svårt eftersom hon bara talade arabiska. Och att vi har gemensamma rötter gjorde att jag lättare fick hennes förtroende, tror Josef.

Josef är uppvuxen i Sverige till skillnad från många andra syrisk-ortodoxa präster som vuxit upp i Turkiet, Syrien och Irak. Han tror att det gör att hans syn på det svenska samhället och kulturen är annorlunda.

En ung kvinna ville prata med Josef och berättade om en svår familjesituation. En av hennes bröder var mycket kontrollerande och det förekom också våld. Josef uppmuntrade henne att vända sig till polisen och generellt uppmanar han sina församlingsmedlemmar att låta samhället hjälpa till. Samma sak gäller om han upptäcker att någon har psykiska problem, då hänvisar han vidare till psykiatrin.

– Det finns ett tabu när det kommer till psykisk sjukdom och att ta hjälp, säger Josef som försöker uppmuntra och peka på att allt som kan hjälpa är gott.

– Det som sjukvården inte kan ge är dock förlåtelsen. Det finns en särskild kraft i bikten, säger han. ●